

A tervezés – országos és nemzetközi szinten – élő és megbízható adatokat igényel, amelyekre javaslatokat és akciótérveket lehet építeni. Első lépésként minden egyes országban elemezni kell az aktuális és potenciális igényeket, fel kell mérni az erőforrásokat, a befolyásoló tényezőket, a fejlesztési prioritásokat.

Az egyik fő probléma – amellyel sok ország, különösen a fejlődő országok néznek szembe – a prioritások hiánya és a könyvtári és információs szolgáltatásokhoz szükséges anyagi fedezet hiánya.

A kormányok felelőssége

A kormányok közvetlen vagy közvetett ellenőrzést gyakorolnak az országban megjelenő kiadványok felett. A pénzügyi törvényhozás – különösen a fejlődő országokban – befolyással lehet arra, hogy a könyvkereskedők be tudnak-e szerezni külföldi anyagokat, s a könyvtárak igénybe tudják-e venni külföldi könyvtárak szolgáltatásait. A kormánypolitika közvetlen hatással van a könyvtári szolgáltatásokra, a költségvetés meghatározza e szolgáltatások körét és hatékonyságát. Hasonló szerepet játszik az oktatásban és a prioritások kijelölésében. Meghatározhatja továbbá a kommunikációs hálózat szerkezetét és hatékonyságát, amelynek jelentős szerepe van a kiadványok hozzáférhetősége szempontjából. Jelentősebb előrelépést tehát csak úgy lehet elérni, ha a kormányok szilárdan elkötelezik magukat az UAP mellett. Az ő feladatuk a megfelelő politikai keretek, a kellő pénzügyi források biztosítása.

Az információs szakemberek felelőssége

A politika gyakorlati megvalósítása az információs szakemberekre hárul. Ők azok a gyakorlati szakemberek, akik a problémákat érzékelik, a felhasználóval való közvetlen kapcsolat révén leginkább fel tudják mérni, hogy a kialakított politika és az eljárások megfelelnek-e az igényeknek, mely kérdések maradnak megválaszolatlanul, s ők ismerik legjobban a szükséges változtatások természetét és skáláját. A fejlődés érdekében fontos a más intézményekkel és más információs közösségekkel, valamint az irányító hatósággal való együttműködés.

A szakmai szervezetek szerepe

A szakmai és tudományos szervezeteket ösztönözni kell, hogy megvitassák, s tanulmányozzák azokat az eszközöket, amelyek segítségével a kiadványok jobban elérhetők. A kiadók, a könyvkereskedők és a könyvtárak szimbiotikus kapcsolatban vannak, szakmai szervezeteiknek együttesen kell áttekinteni a közös cselekvés lehetőségét.

Az információ rendelkezésre bocsátása a gazdasági, a társadalmi, a kulturális és az egyéni fejlődés szempontjából fontos. Az információ jelenleg – és az előrelátható jövőben is – főként kiadványok formájában ölt testet. A kiadványok iránti kereslet növekszik, de sok igény kielégítetlenül marad, ennek orvossága a szolgáltatások fejlesztése, ami szellemi és anyagi elkötelezettség, s olyan terveket igényel, amelyek megbízható és valóságos adatokra, továbbá koordinációra és együttműködésre épülnek.

(VICKERS, S.: The Fundamentals of UAP. IFLA Journal, 8. köt. 1. sz. 1982. p. 42–49.)

(Fazekas Zsuzsa)

Országos szerzeményezési politika és rendszer Nemzetközi áttekintés

A cikk az egyes országok szerzeményezési politikájáról és rendszereiről – az IFLA UAP (Universal Availability of Publications = Kiadványok Egyetememes Hozzáférhetősége) programja keretében – készült tanulmány [1] főbb megállapításait foglalja össze. Az 1950–1980 közötti másodlagos források átvizsgálásából kitűnik, hogy a téma ez ideig kevés figyelmet fordítottak a szakirodalomban. Mindössze két országgal kapcsolatban lehetett megállapítani, hogy létezik országos szerzeményezési politika és rendszer. Ezért – hogy más országok helyzetéről is képet kapjanak – a szerzők kérdőíves felmérést is végeztek. Két feltételcsoport alapján 21 országot választottak ki a vizsgálat céljára. A feltételek között szerepeltek: tény- vagy statisztikai adatok (pl. az analfabétizmusra vonatkozóan) és egyéb tényezők (pl. a könyvtári rendszer fejlettségi szintje). Olyan könyvtárokat kerestek meg levélben, akik korábbi publikációikban legalábbis érintették a vizsgált kérdést. A megkérdezettek 95%-a válaszolt.

A munka első eredményeként a szerzők megfogalmazhatták az országos szerzeményezési politika és rendszer definícióját. Eszerint az országos szerzeményezési politika határozza meg a programot, amelynek alapján az ország könyvtári erőforrásait összefogják és ellenőrzik. Az országos szerzeményezési politikát országos testület lépteti életbe. Ez lehet központi felügyeleti szerv vagy kooperációs egyezmény alapján létrehozott tanács. Fontos megkülönböztetés: a nemzeti könyvtár szerzeményezési politikája nem azonos az országos szerzeményezési politikával.

A legtöbb országban nem létezik országos szerzeményezési politika, ez alól kivétel az NSZK, az Egyesült Királyság és több kelet-európai ország. Hivatalos politika lányában hasonló célt szolgálhatnak a könyvtárak

közötti közvetlen megállapodások. A szerzeményezéseiket koordináló könyvtári csoportulások az alábbi kategóriába lehet sorolni:

- adott földrajzi területen belül elhelyezkedő könyvtárak,
- meghatározott típusú könyvtárak,
- speciális tudományterületet felölelő könyvtárak csoportosulása.

Szerzeményezési programok a gyakorlatban

A szerzeményezési programok az adott ország könyvtári rendszerének hagyományait tükrözik. A szerzeményezési politikával és rendszerekkel kapcsolatosan főként a fejlett könyvtári rendszerekkel rendelkező országokban létezik kollektív tapasztalat. A fejlődő országoknak, amelyeknek alig van lehetőségük a külföldről való beszerzésre többek között bizonytalan állami támogatás miatt, gyakran olyan együttműködési és koordinációs megoldásokat kell kialakítaniuk, amelyek teljesen eltérnek a fejlett országok gyakorlatától. Ma már a világ egyetlen országában sem oldható meg a teljes önellátás a könyvtári gyarapításban, bízni kell más országok könyvtárainak állományában, ez formát ölthet egyezményekben az UAP-ba vetett hit alapján.

Az egyes országokon belül a könyvtári rendszer központosításának vagy decentralizálásának mértéke alapvetően meghatározza a szerzeményezési politikát. A hagyományosan központi irányítású Egyesült Királyság és Franciaország sokkal könnyebben elfogad egy egyetlen nemzeti erőforrásra épülő rendszert. A szövetségi vagy regionális orientációjú államok – Ausztria, Cseh-szlovákia, Jugoszlávia, Kanada, Szovjetunió – inkább hajlanak a regionális és országos könyvtári ellátottságra.

A szerzeményezési programok másik – gyakorlati sikerüket befolyásoló – szempontja a regionális könyvtárak szerepe. A legtöbb országban létezik könyvtári együttműködés és sok helyi könyvtári csoportosulás a tapasztalatok és erőforrások megosztására. A regionális csoportosulásokban az egyeztetett állománygyarapítás olykor csak másodlagos vagy harmadlagos cél. Az elsődleges cél többnyire monográfiák vagy időszaki kiadványok központi katalógusainak összeállítása.

Az országon belül regionálisan koordinált szerzeményezési programra jó példa a METRO rendszer USA New York államában és az Areas of Collecting Project New South Naks-ben, Ausztráliában. Több országra terjed ki a skandináv országok (Dánia, Finnország, Norvégia, Svédország) Scandia Plan elnevezésű és a Dél–Kelet Ázsiai Nemzeti Könyvtárak és Dokumentációs Központok (Malaysia, Fülöp-szigetek, Singapore, Thaiföld és Indonézia részvételével) programja.

Azokban az országokban, ahol létezik országos szerzeményezési politika vagy rendszer, az többnyire a

nemzeti könyvtár, a szakkönyvtárak és a szakkönyvtári hálózatok részvételén alapszik. A nemzeti könyvtárat gyakran az ország legfőbb könyvtárának tekintik, szerzeményezése felöleli a külföldi és hazai irodalmat, s ez esetben szerzeményezési politikája döntő hatással van az országos szerzeményezési politikára. A nemzeti könyvtár működhet azonban kizárólag tároló és referenzskönyvtárként, ilyenkor csak korlátozott mértékben járul hozzá az UAP céljainak megvalósításához.

A centralizálttól a decentralizált könyvtári rendszerek felé haladva, az első lépcső az országos szakkönyvtárak vagy információs központok rendszere. Az országos szakkönyvtárak koordinálják az adott szakterület (pl. tudományos és műszaki, orvosi, mezőgazdasági) erőforrásait. (Példa erre Magyarország, Lengyelország, Szovjetunió, Jugoszlávia.)

Sok országban létezik tudományra orientált szak-, kutatóintézeti vagy egyetemi könyvtári hálózat, különböző szervezetségi fokon (pl. az NSZK-ban, az Egyesült Királyságban vagy az USA-ban, ahol a Farmington Terv keretében mintegy 60 kutatóintézeti könyvtár szerzeményezését koordinálják).

A szerzeményezési politika és rendszer kapcsolata

Bármilyen átgondolt is a szerzeményezési politika, hatékonysága végül is a megvalósítási gépezettől függ. Szervezett könyvtári rendszerben fontos szempont az összhang a már kialakult gyakorlattal. Olyan országokban viszont, ahol csekély könyvtári hagyománnyal rendelkeznek, figyelembe kell venni a felhasználók könyvtárhasználati szokásait. Bármilyen országról is legyen szó, az alábbi kérdéseket kell feltenni: Milyen megoldásokkal lehet biztosítani a részt vevő könyvtárak megfelelő együttműködését? Milyen anyagi források állnak rendelkezésre és milyen elvek szerint osztandók el? Milyen mértékben lehet a meglévő gyűjteményekre építeni, illetve milyen körülmények között hatékonyabb új országos gyűjtemények létrehozása? Ha a cél önellátás országos szinten, akkor hogyan lehet biztosítani intézményi és regionális szinten a megfelelő ellátottságot anélkül, hogy felesleges átfedések keletkeznének?

Előfeltételek, stratégia

Sok országban nincsenek meg a kívánatos előfeltételek: Pl. hiányzik a nemzeti impresszum, a kötelepéldány-rendszer vagy az elkötelezettség az UAP-pal, esetleg egy országos szerzeményezési programmal szemben. A hosszútávra szóló könyvtárfejlesztési alapok csekélyek, jogi, politikai vagy kulturális (pl. analfabétizmus vagy nyelvtudás hiánya) korlátai lehetnek a külföldről való beszerzésnek.

Az, hogy adott ország számára a lehetséges szervezési rendszerek közül melyik a legalkalmasabb, az alábbi kérdések függvénye:

- Szövetségi államról van-e szó, hagyományos decentralizációval és/vagy regionálisan eltérő nyelvekkel?
- Lehet-e támaszkodni együttműködési készségre a forrásmegosztásban?

Ha igen, a centralizált rendszer minden bizonnyal életképesebb, mint a decentralizált.

- Létezik központi katalógus a folyóiratokról és könyvekről?
- Elfogadott gyakorlat a könyvtári anyagok kölcsönzése, illetve fénymásolása?
- Létezik hatékony könyvtárközi kölcsönzési (és postai) rendszer?

Ha igen, akkor ez egy decentralizált rendszer mellett szól. Hatékony könyvtárközi kölcsönzési rendszer létezése esetén a teljesítetlen kérések elemzésekor az alábbi, további kérdésekre kell választ keresni:

- Hány és mely hatóságok felelősek a könyvtárért?
- Az országos könyvtári rendszer szervezését és fejlesztését illetően ezek elképzelései eltérnek-e?
- Függetlenek-e a könyvtárak és féltik-e autonómiájukat?

Minél több a felügyeleti hatóság és az eltérő érdek, annál kisebb a valószínűsége az országos szervezési politika és rendszer sikeres megalapításának.

- Létezik-e az országban egy vagy több nemzeti tároló könyvtár?
- Az átfogó szervezési program más országból való beszerzésre irányul, vagy inkább a nemzeti impresszum elérését célozza?
- Vannak-e nehézségek a külföldi fizetőeszközökkel?

A nemzeti igényeket és lehetőségeket reálisan kell mérlegelni, mert pl. a széles körű külföldi szervezéshez multinacionális együttműködésre van szükség, amely földrajzi, gazdasági és politikai tényezőktől is függ.

Az országos szervezési program tervezésekor az egyéb könyvtári és információs feladatokat is tekintetbe kell venni. Fontos az országos könyvtári rendszer és az országos információs rendszer közötti kapcsolat, ha egyáltalán van és nem egymástól elszigetelten működnek. Minthogy a feltételek és igények minden országban egyediek, a megoldásnak is egyedinek kell lennie.

Centralizáció – decentralizáció

A fejlődő országokban – mivel a könyvtári rendszer fejletlen – a központosított könyvtári szolgáltatások előnyösek (erőforrások optimális felhasználása). Előfordulhat azonban, hogy egyes országokban a könyvtári tevékenységek skálája nem elég széles és így nem indokolt ezekben külön-külön országos központokat

szervezni, hanem inkább egy főbb ország igényeit kiszolgáló regionális központ kialakítását kell célul kitűzni.

A központi rendszer fő előnye, hogy – egyetlen intézményről lévén szó – célkitűzéseit egyszerűbben meg lehet határozni, alrendszerait egyszerűbb irányítani és ellenőrizni. A decentralizáció fő előnye, hogy a felelősség megosztása lehetővé teszi a részt vevő intézmények szakosodását. A decentralizált, tárgykörre orientált rendszer általában kisszámú nagykönyvtárat és több kisebb könyvtárat fog át. Az előbbieket néhány pontosan körvonalazott és igen keresett területre összpontosítanak, az utóbbiak különböző szűkebb szakterületre.

Felettes hatóság, pénzeszközök

Az országos politika hatékonyságának feltétele az intézmények aktív elkötelezettsége gyakorlati és elvi síkon. Ezt jogi és pénzeszközökkel elő lehet segíteni. Az ellenőrzés szempontjából a központosított rendszer kedvezőbb. A felügyeleti hatóság többnyire valamely kormány szervezet. Sok országban azonban nincs központi könyvtárirányítás. A különböző minisztériumok felelősek az adott szakterület könyvtáraiért. A tervezéskor ezt is figyelembe kell venni.

A sikeres decentralizált, de központilag tervezett rendszer feltételei:

- egyetlen felettes, esetleg félig-meddig kormány szintű ellenőrző testület,
- a többleterőfeszítés méltányos megtérülése,
- a kölcsönös együttműködési készség,
- világosan megfogalmazott célok minden egyes résztvevő, és az egész rendszer számára,
- a részt vevő könyvtárak és a teljes rendszer folyamatos ellenőrzése hatékonyságuk szempontjából.

Az országos szervezési politika hatóköre

Az országos szervezési politika átfogó célja, hogy az országon belül az igényeknek megfelelően rendelkezésre bocsássa a dokumentumokat. Ez történhet kölcsönzés vagy fénymásolás formájában, illetve mikromásolatban. Ezen az általános elven belül a politika meghatározható a beszerzendő anyag (típus, forrás, nyelv stb.) és a kiszolgáló igények (szakterület, mennyiség) szerint.

Az állomány végső összetétele többek között függ:

- az igények összetételétől és mennyiségétől,
- a nemzeti impresszum és az ország kutatási érdekeinek kapcsolatától,
- az országban általánosan ismert nyelvektől,
- a nemzeti impresszum gyűjtésének mechanizmusától,
- a külföldi könyvtári források közelségétől,

- a rendelkezésre álló pénzeszközöktől,
- politikai vagy egyéb cenzúrától.

Az egyes feltételek súlya az országos prioritásoktól függően eltérő lehet. További mérlegelési szempont az egyensúly megteremtése a jelenlegi igények kielégítése és a jövő számára való megőrzés között.

A jól megalapozott programnak ki kell terjednie a monográfiákra, a nem hagyományos dokumentumokra, a nem nyomtatott információhordozókra, az efemer anyagokra, a retrospektív hiánypótló gyűjtésre. A várható felhasználás gyakran a legelső szempont a gyarapításban.

Szerzeményezési mechanizmusok

A részt vevő könyvtárak között a szerzeményezés felosztható tárgykör, dokumentumtípus, a forrás (ország, kiadó), a megjelenés ideje, a nyelv, illetve ezek bármely kombinációja alapján.

A nemzeti impresszum szerzeményezési mechanizmusa általában a kötelesempéldány-rendszerre épül, de ez utóbbi megbízhatósága országonként változó. A speciális anyagok (AV-dokumentumok, számítógépprogramok) beszerzését külön szabályozni kell.

Szerzeményezési modellek

A szerzeményezési rendszereknek 5 leegyszerűsített modelljét dolgozták ki a szerzők:

A modell (központosított egységre épül). Alkalmazható egyetlen országban, vagy több országot számláló csoportosulás esetén. Kijelölt központi egységre épül, amely feladatául tűzi ki az országban (országokban) jelentkező kereslet bizonyos százalékban való kielégítését. Ez a cél döntően meghatározza a gyűjtemény összetételét. A speciális kutatóintézeti könyvtáraknak ebben a rendszerben kiegészítő, támogató szerepük van. A központi egység egészen vagy félig kormány szintű, nagy mértékben autonóm testület, amely a kormánytól kapja ugyan a pénzügyi fedezetet, de politikáját és tevékenységét önmaga határozza meg.

B modell (decentralizált, területi elvre épül). A rendszer hangsúlyozza a könyvtárak szerepét minden szakterületen, az ország minden részén, és az adott régió ellátását tekinti feladatának. A nagy regionális könyvtárak a beszerzést és a könyvtárközi kölcsönzést koordinálják az adott területen, s a nem teljesített kéréseket más régiókhoz, illetve végső esetben egy központi egységhez továbbítják. E központi egység elsődleges feladata az országos tároló könyvtár szerepének betöltése (kötelesempéldányok alapján), másodsorban olyan tételek rendelkezésre bocsátása, amelyek helyi és regionális, vagy szakkönyvtári szinten nem elégíthetők ki.

A hierarchia legalsó szintjén az intézményi és helyi könyvtárak saját igényüknek megfelelően – intézményük költségvetése keretében – szerzeményeznek. A költségesebb szerzeményezés kooperációban, a regionális könyvtár irányításával történik. A regionális könyvtárakat pénzügyileg egyrészt az adott régió támogatja, másrészt az országos könyvtári hatóságok útján részesedhetnek központi pénzügyi támogatásban. Ez a modell alkalmas multinacionális feladatok ellátására, egy központi könyvtárral, amely a más úton ki nem elégíthető igényeket hivatott kielégíteni több, egymással szoros kapcsolatban álló ország számára. A részt vevő országoknak nem szükséges önellátásra törekedniük, ellenben célszerű szerzeményezéseiket koordinálni. A rendszerben az egyes országoknak rendelkezésre állnak a saját, a szomszédos országok és a központi egység erőforrásai.

C modell (központosított országos szakkönyvtárakra épül). Ez a modell 4–5 központi szakkönyvtárból áll. Az országban megjelent nyomdatermékekből – országos törvény alapján – legalább 2 kötelesempéldány áll rendelkezésre, egyet a nemzeti könyvtár kap, kizárólag referenz célokra, a másik (vagy a többi) a megfelelő szakkönyvtárba kerül. A tárgykörök megosztása és a határok megvonása (több tudományág között) az irányító bizottság hatáskörébe tartozik, amelynek tagjai az egyes részt vevő könyvtárakból és a nemzeti könyvtár felügyeleti hatóságától kerülnek ki.

A résztvevők némi pénzügyi támogatást kapnak olyan anyagok beszerzésére, amelyek határterületre esnek. A pénzügyi eszközök zömét az állam biztosítja, kisebb része a felhasználóktól származik.

D modell (decentralizált felelősségre épül). Ez a rendszer kihasználja a meglévő gyűjteményeket, feltételezi a könyvtárközi kölcsönzés és másolatszolgáltatás kialakult gyakorlatát. A rendszerhez mintegy 25–50 könyvtár tartozhat, köztük néhány közepes méretű szakkönyvtár, végül egy nagyobb koordináló könyvtár. A részt vevő könyvtárak meghatározott összeget kapnak, hogy kijelölt területükön további anyagokat szerzeményeshessenek. Egy erős, koordináló – szervező testületre van szükség, amely a részt vevő könyvtárak között felosztja a feladatokat, a pénzügyi eszközöket, és figyelemmel kíséri a rendszert, továbbá politikájának megvalósulását.

E modell (az időszaki kiadványok központi gyűjteményére épül). Ez a rendszer a korlátozott anyagi lehetőséggel rendelkező és viszonylag alacsony igényekkel számoló országok számára jöhet számításba. Sok tekintetben az A modellhez hasonlít, de a központi egység beszerzési politikájának középpontjában az igen keresett tudományos szakfolyóiratok beszerzése áll. A cél az országos kereslet minél nagyobb arányban való kielégítése a lehető legkisebb költséggel.

Irodalom

1. COLLINS, J.–FINER, R.: National acquisition policies and systems: a comparative study of existing systems and possible models. Wetherby. U.K.: IFLA International Office for UAP, 1982.
2. ADEYEMI, N. M.: Selected review of the literature on library co-operation = International Library Review, 1976. 8. köt. 3. sz. p. 283–297.
3. BULLARD, S. R.–ARTHUR, M. K.: The literature of library acquisitions: a selective bibliography = Library Acquisitions: Practice and Theory, 1977. 1. köt. 1. sz. p. 33–79.
4. WYNAR, B. S.: Library acquisitions: a classified bibliographic guide to the literature and reference tools, 2nd ed. Boulder, Colorado Libraries Unlimited, 1971.

/COLLINS, J.–FINER, R.: *National Acquisition Policies and Systems: An international perspective Interlending Review*, 1982. 10. köt. 4. sz. p. 111–118./

(Fazekas Zsuzsa)

A VINITI-nek járó tőkés tudományos és műszaki folyóiratok jellemzői

A VINITI-be évente több ezer külföldi folyóiratféleség érkezik, amelynek beszerzése jelentős anyagi ráfordítással jár. Ezért nagy jelentősége van e folyóiratok elemzésének a tudományos érték, az informativitás, a VINITI referáló lapjai számára fontos anyagokkal való „telítettség” szempontjából.

Az elemzés célja a külföldi tudományos–műszaki folyóiratok néhány olyan mennyiségi és minőségi jellemzőjének vizsgálata, amelyek hatással vannak a VINITI referáló lapjaiban történő felhasználás hatékonyságára.

A periodicitás változásának figyelemmel kísérése lehetővé teszi a könyvtári egységek (folyóiratok) éves szintű mennyiségi növekedésének vagy csökkenésének prognosztizálását.

A periodikumok rendelési jegyzékei stabilitásának vagy változékonyságának elemzése révén lehetőség van az egyes tudományágak fejlődési dinamikájának meghatározására, valamint követni lehet a kiadók gazdasági mutatóinak változását.

Az egyes publikációk értékét az illető terület szakemberei határozzák meg. Minél nagyobb számú cikket jelölnek ki referálásra egy-egy folyóiratból, annál magasabb a kiadvány felhasználási hatékonysága.

A hatékonyság-elemzéshez szükséges objektív kritériumok keresésénél a következő mutatókat kell megvizsgálni:

- a folyóiratokban publikált cikkek összmennyiségének és a belőlük referálásra kijelölt cikkek mennyiségének aránya,

- az egy évfolyamban található, tudományos értéket egyáltalában nem, vagy csak részben képviselő cikkek száma,
- a természettudományi és tudományos–műszaki jellegű folyóiratok aránya informativitásuk szempontjából.

A hatékonyság-elemzést az 1979–1981. években végezték 29 országból származó, 1500 címet felölelő folyóiratállomány vonatkozásában.

A felhasználási hatékonyság meghatározásához egy alapvető és több járulékos mutatót választottak. A legfontosabb mutató a referálásra történő kijelölés volt, a járulékos mutatók pedig a következők:

- utalás arra, hogy az adott publikációt hány referáló lap számára dolgozzák fel,
- a teljes egészében referált folyóiratok/periodikumok száma,
- egy referálható cikket sem tartalmazó, ún. „nullás” folyóiratok száma,
- a cikkek egy részét referáló, ún. „részben nullás” folyóiratok száma,
- a folyóirat profilja.

Az egyes könyvtári egységek elemzési adatait – a referáltság szempontját véve figyelembe – a figyelt állományt kísérő lyukkártyákra vitték, majd 1979. végén különböző statisztikai táblázatokat állítottak össze a következő paraméterek alapján:

- a folyóirat címe 1979-ben,
- címváltozások 1971–1979 között,
- periodicitás 1971–1978 között,
- periodicitás 1979-ben,
- az 1979-ben elemzett könyvtári egységek száma,
- az elemzett könyvtári egységekben található cikkek száma,
- az egy könyvtári egységből referálásra kijelölt cikkek száma,
- az adott cikkben érdekelt referáló lapok száma,
- azon könyvtári egységek száma, amelyekből valamennyi cikket kijelöltek referálásra,
- a „nullás” folyóiratok száma,
- a „részben nullás” folyóiratok száma,
- természettudományi profil,
- tudományos–műszaki profil,
- vegyes profil.

A VINITI referáló lapjaiban való felhasználás hatékonyságának vizsgálata a címek stabilitásának és a periodicitásnak a tanulmányozásával kezdődött.

A címváltozások tudományos és gazdasági folyamatokat egyaránt tükröznek. Ha a címváltozás több folyóirat összevonásának eredménye volt (ami a vizsgált állományban 2–15%-ot tett ki), ez mindig áremeléssel járt. Gazdasági okokból kifolyólag több esetben a címváltoztatás a tartalom pontosabb kifejezése érdekében történt. További okok a folyóiratok szakosodása, tematikájuk bővülése stb.